

Р.Ф. СМОЛОВИК, канд. екон. наук, проф. НТУ «ХП»
М.М. МАСТЕРНА, магістр НТУ «ХП»

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ПОЛОЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ УКРАЇНИ

В роботі розглядається сучасне положення використання основних засобів України, наведені основні проблеми при пошуку резервів підвищення ефективності використання основних засобів.

The article focuses on the present situation of using the fixed assets of Ukraine, gives the basic problems of finding reserves of efficiency fixed assets.

Основні засоби – це національне багатство країни, тому існує необхідність постійного моніторингу ефективності їх використання з метою пошуку резервів, які підвищать рівень використання, як за фактором часу, так і за продуктивністю. У зв'язку з цією метою, виникає необхідність проведення наукового дослідження щодо аналізу використання основних засобів України на сучасному етапі та пошуку резервів щодо підвищення ефективності використання основних фондів та виробничих потужностей, які забезпечили б зниження витрат на виробництво і ріст продуктивності праці, як на рівні підприємства, так і країни в цілому.

Відповідно до статистичних даних [1], які приведені у таблиці 1, починаючи з 2003 року спостерігається постійний ріст вартості основних засобів у фактичних цінах, що є позитивним явищем. Проте ступінь зносу має таку ж саму динаміку збільшення, що свідчить про погіршення їх технічного стану, морального зносу. Так, наприклад, у 2009 році ступінь зносу основних засобів в Україні складає 60%, проте у порівнянні з 2008 роком, він зменшився на 1,2%, що є позитивним явищем. Необхідно також зазначити, що в Російській Федерації ступінь зносу основних засобів значно нижчий, і складає у 2009 році 46,3%. [2]

Таблиця 1 - Вартість основних засобів у 2003–2009 роках

Рік	У фактичних цінах на кінець року, млн. грн.		Ступінь зносу, у %	Ступінь зносу основних засобів у Російській Федерації, у %
	первісна (переоцінена) вартість	залишкова вартість		
2003	1026163	538837	48,0	42,2
2004	1141069	587453	49,3	42,8
2005	1276201	661565	49,0	44,3
2006	1568890	774503	51,5	45,4
2007	2047364	993346	52,6	45,9
2008	3149627	1251178	61,2	46,3
2009	3903714	1597416	60,0	x

Що стосується, вартісного обсягу основного капіталу серед регіонів України за даними 2008 року, найбільший, а саме 257,5 млрд. грн., що складає 20,58% від загальноукраїнського обсягу, станом на 01.01.2009 сконцентровано у м. Києві. Водночас на Донецьку та Дніпропетровську області, в яких зосереджено основний промисловий потенціал країни, припадає відповідно 11,12% (139,08 млрд. грн.) та 8,27% (103,47 млрд. грн.) вартісного обсягу основного капіталу.[3]

Важливою складовою при аналізі сучасного положення використання основних засобів є залучення інвестицій в основний капітал, адже вони в масштабах держави направлені на забезпечення постійного зростання національного багатства, збільшення розмірів фізичного капіталу, що у свою чергу приводить до підвищення обсягів валового внутрішнього продукту. Інвестиції в основний капітал, відповідно до статистичних даних за 2003-червень 2010 року приведені в таблиці 2. [1]

За даними таблиці, можна зробити висновок, що останні 3 роки є кризовими для України у плані залучення інвестицій до основного капіталу. Особливо ця тенденція відноситься до 2009 року, коли вони склали лише 58,5% у порівнянні з 2008 роком.

Таблиця 2 – Інвестиції в основний капітал за 2003- червень 2010 року

Рік	Освоєно інвестицій в основний капітал			Індекси інвестицій в основний капітал, % до попереднього року
	за рахунок усіх джерел фінансування, у фактичних цінах, млн. грн.	у т.ч. коштів Державного бюджету		
		у фактичних цінах, млн. грн.	відсотків до загального обсягу	
2003	51011	3570	7,0	131,3
2004	75714	7945	10,5	128,0
2005	93096	5077	5,5	101,9
2006	125254	6846	5,5	119,0
2007	188486	10458	5,6	129,8
2008	233081	11576	5,0	97,4
2009	151777	6687	4,4	58,5
Січень – червень 2010	55642	х	х	92,6 (до січня - червня 2009)

Проте, завдяки покращенню використання основних засобів, можна без додаткових інвестицій збільшити випуск продукції, робіт, послуг та покращити техніко-економічні показники виробництва.

Основними проблемами, на наш погляд, на які потрібно звернути увагу при пошуку резервів підвищення ефективності використання основних засобів є: цілоденні та змінні простой, не своєчасне проведення переоцінки основних засобів, відсутність оптимального графіка роботи підприємства, проведення запланованих ремонтів та модернізації основних засобів, відсутність рішень про консервацію, продаж або здачу в оренду основних

засобів, які не використовуються підприємством, продаж незавершеного будівництва, використання методу амортизації, який менш ефективний.

Список літератури: 1. Сайт Державного комітету статистики України - <http://www.ukrstat.gov.ua> 2. Сайт Федеральної служби державної статистики Росії - <http://www.gks.ru> 3. *І.Бобух.* Проблеми регіонального розподілу основного капіталу в Україні // Економіст.-2010.-3

Надійшла до редакції 10.10.10